

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

ПСИХОЛОГІЯ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни підготовки бакалавра

Галузь знань 24 Сфера обслуговування
Спеціальність (напрямок підготовки) 242 Туризм
Спеціалізація «Туризм»

Львів – 2024

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Львівським державним університетом фізичної культури імені Івана Боберського.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського **Дмишко Олександра Степанівна.**

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Психологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, напряму підготовки «Туризм».

Предметом вивчення дисципліни «Психологія» є теоретичні та методологічні основи психології, психологічні характеристики та властивості особистості, закономірності її поведінки, діяльності й спілкування, психологічні особливості взаємодії, зумовлені включенням особистості в соціальні групи, психологічні характеристики самих цих груп, феномен управління ними та психологічне забезпечення професійної діяльності у сфері туризму.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Психологія» має зв'язки з такими предметами як загальна психологія, анатомія і фізіологія людини, психологія особистості, соціальна психологія, педагогіка, педагогічна психологія, психологія праці та управління тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Основи психології як науки та практичної галузі.

Змістовий модуль 2. Психічні процеси.

Змістовий модуль 3. Соціально-психологічний аспект у туризмі.

Змістовий модуль 4. Психологічне забезпечення галузі туризму.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою навчальної дисципліни «Психологія» є формування загальнотеоретичних знань та оволодіння психологічним інструментарієм щодо механізмів психологічних виявів особистості, соціальної групи, діяльності та спілкування; формування здатності виявляти та вирішувати психологічні проблеми, які виникають в сфері обслуговування.

1.2. Завданням навчальної дисципліни «Психологія» є озброєння студентів – майбутніх фахівців галузі туризму такими здобутками сучасної

психологічної науки, які б сприяли їх професійному становленню, а також самоактуалізації та самореалізації:

- сприяти формуванню позитивних якостей особистості студента, розширенню його світогляду, впевненості та свідомості;
- озброїти студента основами психологічних знань з методології психології, категоріального і понятійного апарату, закономірностей психічних явищ;
- забезпечити спеціальну психологічну освіту майбутніх фахівців галузі туризмознавства шляхом збагачення їх знаннями про властивості особистості, закономірності її поведінки, діяльності й спілкування, особливості взаємодії з групою та управління нею;
- допомогти краще усвідомити свої якості як суб'єкта професійної діяльності;
- сприяти формуванню у студентів вмінь та навичок застосовувати отримані теоретичні знання у майбутній професійній практичній діяльності.

1.3. Вивчення курсу передбачає засвоєння студентами наступних **знань**:

- основні психологічні поняття;
- методологічні основи психології;
- характеристик особистості та їхній прояв у різних видах діяльності;
- індивідуально-психологічні якості та властивості особистості;
- психічні процеси, психічні стани, психологічні особливості особистості;
- соціальна психологія груп;
- основні закономірності міжособистісної взаємодії в групі;
- актуальні питання психологічного забезпечення туристичної галузі.

На основі цих знань у студентів повинні бути сформовані наступні

уміння:

- розкривати зміст основних психологічних понять, давати їх визначення;
- використовувати психологічні методи дослідження;
- використовувати теорії особистості для аналізу її психологічної структури та психологічних особливостей;

- розрізняти індивідуально-психологічні та особистісні властивості особистості у цілому;
- аналізувати психічні процеси, стани та властивості особистості;
- проводити аналіз процесу міжособистісної взаємодії людини в групі;
- оволодіти методами соціально-психологічного аналізу конфліктів;
- визначати запити на психологічне забезпечення туристичної галузі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 год. / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи психології як науки та практичної галузі.

Тема 1. Предмет, завдання та методи психології.

Психологія як наука про душу, внутрішній світ та поведінку людини. Об'єкт, предмет і завдання психології. Місце психології в системі наук.

Теоретична (академічна) та практична психологія. Галузі психології. Національна система соціально-психологічної служби України. Етичні принципи психологічної діяльності.

Методологія психології: принципи, підходи, методи. Дослідницькі методи психології. Спостереження, самоспостереження. Експеримент. Бесіда, тестування, анкетування, інтерв'ю. Метод контент аналізу. Метод крос культурних досліджень. Методи психологічного впливу. Використання методу спостереження та методу активного слухання у туристичній галузі.

Тема 2. Психологія особистості.

Поняття про індивід, індивідуальність, особистість. Основні риси особистості, «велика п'ятірка». «Я-концепція» – ядро особистості, когнітивний, емоційно-оцінний, поведінковий компоненти. Самооцінка – центральний компонент «Я-концепції».

Теоретичні напрямки психології особистості. Психологічні теорії особистості. Структура особистості. Механізми психологічного захисту особистості. Формування особистості. Психологічна діагностика властивостей особистості, важливих у професійній діяльності.

Тема 3. Індивідуально-психологічні властивості особистості як суб'єкта галузі туризму.

Темперамент як динамічна характеристика психічної діяльності людини. Основні компоненти темпераменту. Теорії темпераменту. Характеристика основних типів темпераменту. Темперамент та індивідуальний стиль туристичної діяльності.

Природа і сутність характеру. Зв'язок характеру з темпераментом. Провідні риси характеру: моральні, емоційні, вольові, інтелектуальні. Типи орієнтацій характеру. Акцентуації характеру. Чинники формування характеру.

Поняття про здібності. Загальні та спеціальні здібності у туризмі. Проблема спадкових та соціальних факторів здібностей. Задатки як природні передумови здібностей. Здібності і професія. Діагностика індивідуально-психологічних професійно важливих властивостей особистості.

Змістовий модуль 2. Психічні процеси.

Тема 4. Пізнавальні процеси як психічні механізми забезпечення діяльності особистості у галузі туризму.

Роль пізнавальних психічних процесів у відображенні дійсності та регуляції поведінки людини. Когнітивний аналіз реклами туристичних послуг.

Поняття про відчуття та їх роль у діяльності людини. Види відчуттів. Загальні властивості відчуттів.

Сприймання, види та їх класифікація. Особливості сприймання. Індивідуальні відмінності у сприйманні людиною туристичного продукту.

Природа і функції уваги. Мимовільна, довільна та післядовільна увага. Властивості уваги: концентрація, стійкість, переключення, обсяг, розподіл.

Роль уваги в процесі продажу туристичного продукту, засоби привертання уваги в процесі здійснення туристичного обслуговування.

Процеси і закономірності пам'яті. Функції, види пам'яті. Процеси пам'яті. Індивідуальні відмінності пам'яті. Розвиток пам'яті як умова підвищення продуктивності діяльності у сфері туризму.

Мислення як вища форма пізнавальної діяльності. Види мислення. Порівняння. Аналіз і синтез. Абстрагування і узагальнення. Судження. Умовиводи. Поняття.

Мовлення та його функції. Білінгвізм. Види мовлення. Основні особливості мовлення. Індивідуальні відмінності мовлення.

Уява: функції, види уяви та їх класифікація. Способи створення образів уяви. Індивідуальні відмінності уяви. Творча уява як креативно-інноваційний потенціал працівників сфери туризму.

Діагностика пізнавальних психічних процесів з метою професійного відбору та оцінки професійної придатності для успішного здійснення профдіяльності у сфері туризму.

Тема 5. Емоційно-вольова сфера особистості.

Поняття про емоційну сферу. Емоції і почуття людей у сфері туризму, їх властивості та основні функції. Види емоцій і почуттів, їх класифікація. Основні підходи до вивчення. Емоційні стани як форми переживань людини.

Загальне поняття про волю. Спонукальна та гальмівна функції волі. Вольова дія людини: проста і складна. Екстернальний та інтернальний локус контролю та його вплив на поведінку людини. Психологічні механізми вольової регуляції. Вольові якості особистості: базальні та системні. Розвиток сили волі для успішного здійснення професійної діяльності у сфері туризму. Способи оцінки емоційних та вольових проявів особистості.

Модуль 3. Соціально-психологічний аспект у туризмі.

Тема 6. Соціальна психологія групи.

Поняття групи в психології. Соціально-психологічні закономірності функціонування груп. Соціометрія та референтометрія у діагностиці внутрішньогрупової взаємодії. Класифікація груп в психології.

Етапи та параметри розвитку малої групи. Сумісність людей як один із аспектів групової згуртованості. Фази входження особистості у групу. Феноменологія малих груп. Явища конформізму, нонконформізму в умовах психологічного тиску групи на особистість. Психологічні феномени у великих групах. Психологічні параметри оцінки ефективності групової взаємодії. Прийняття групових рішень. Формування навичок співпраці, роботи в групі.

Соціально-психологічний клімат в групі та способи його оптимізації. Психологічні аспекти управління групою для підтримання її згуртованості та керованості.

Психологічна характеристика лідерства та керівництва. Характерні ознаки лідера та керівника. Види лідерів.

Психологічні особливості ефективного керівника. Психологічна характеристика стилів керівництва та їх діагностика.

Тема 7. Соціально-психологічні основи спілкування.

Проблема спілкування в психології. Структура та функції спілкування. Види спілкування. Форми, засоби та стилі спілкування. Комунікації в туристичній організації. Психологічні способи впливу в процесі спілкування: зараження, навіювання, наслідування, переконування, маніпуляції.

Спілкування як обмін інформацією. Спілкування як сприймання людьми один одного. Фактори формування першого враження про людину. Міжособистісна атракція. Механізми взаєморозуміння сторонами туристичної діяльності один одного. Вплив каузальної атрибуції на точність міжособистісної перцепції. Спілкування як взаємодія між учасниками туристичної діяльності. Психологічна діагностика комунікабельності.

Тема 8. Психологія конфліктів, способи їх попередження та розв'язання.

Поняття про конфлікт та конфліктні ситуації в сфері туризму. Види конфліктів, джерела конфлікту в сфері туризму. Психологічні елементи аналізу конфліктів: конфліктна проблема, учасники конфлікту, конфліктні інтереси, позиція учасника конфлікту, динаміка конфлікту, фази конфлікту. Стили поведінки у конфліктній ситуації: конкуренція, ухилення, компроміс, пристосування, співпраця. Управління конфліктами. Принципи та прийоми попередження та подолання конфліктів у сфері туризму. Діагностика стилю конфліктної поведінки людини.

Тема 9. Психологія групової діяльності.

Загальне поняття про діяльність як форму активності особистості. Теорії діяльності. Основні особливості діяльності та її структура – зовнішня, внутрішня. Засоби діяльності: знання, уміння, навички. Ефективність групової діяльності.

Роль потреб у діяльності особистості. Психологія потреб людини та мотивація придбання туристичного продукту. Мотиви, інтереси і цілі діяльності людини. Мотивація досягнення. Психологічна діагностика провідних мотивів професійної діяльності.

Змістовий модуль 4. Психологічне забезпечення галузі туризму.

Тема 10. Формування професійної компетентності фахівця галузі туризму.

Психологія професійного становлення. Періодизація процесу професійного становлення. Концептуальна модель професійного становлення.

Професійна компетентність особистості. Рівні професійної компетентності.

Психологічні компоненти професіоналізму: ставлення людини до праці, стан професійно важливих якостей (ПВЯ). Діагностика професійно важливих якостей працівників галузі туризму. Методики виявлення професійної спрямованості людини Е. А. Климова (ДДО).

Тема 11. Психологічне забезпечення системи формування кадрів галузі туризму.

Психологічні вимоги до працівників туристичної галузі. Професійний відбір кадрів до роботи у сфері туристичного обслуговування за участю практичного психолога.

Навчання персоналу як процес модернізації знань і навичок в умовах ринку. Вимоги до рівня кваліфікації персоналу, знань і навичок Види навчання: підготовка нових працівників, перепідготовка, підвищення кваліфікації, розвиток компетенцій. Психологічні особливості навчання та розвитку персоналу. Форми навчання. Тренінг як інтерактивний метод навчання та розвитку суб'єктів туристичної галузі.

Тема 12. Розвиток комунікативної компетентності фахівця сфери туризму.

Поняття про компетентність у спілкуванні. Головні принципи та правила компетентного спілкування.

Поняття професійного, ділового та міжособистісного спілкування в сфері туризму. Етнокультурні та етнопсихологічні особливості ділового спілкування. Культура спілкування. Вербальне та невербальне спілкування в туристичній сфері.

Вміння слухати, види слухання. Нереклексивне, рефлексивне та емпатійне слухання. Зворотний зв'язок у спілкуванні. Проблема оціночних та безоціночних суджень про іншу людину. Використання формули «Я-висловлювання». Проблема оцінки та розвитку комунікативної компетентності фахівців сфери туризму. Методики виявлення рівня комунікативної толерантності, емпатії та емоційного інтелекту працівників туристичної сфери.

Тема 13. Соціально-психологічні ресурси збереження і відновлення психічного здоров'я особистості.

Феномен психічного та психологічного здоров'я. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року.

Зв'язок між фізичним, соціальним та психічним здоров'ям працівників сфери туризму. Збереження та відновлення психічного здоров'я засобами туризму: психологічний туризм. Вплив форм психологічного туризму на психоемоційний стан особистості.

Психологічна допомога суб'єктам туристичної сфери. Види психологічної допомоги та самопомоги.

Проблема стресу та стресостійкості особистості в туристичній галузі. Механізми розвитку стресу, види стресу. Стратегії подолання стресу, типи копінг-стратегій. Профілактика стресу.

Проблема емоційного вигорання працівників сфери туристичного обслуговування. Психодіагностика та корекція емоційних відхилень, професійних деформацій суб'єктів сфери туризму.

3. Рекомендовані джерела

Основні

1. Ануфрієва, Н. М. Соціальна психологія : навч. посібник / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. – Київ : Каравела, 2016. – 370 с.

2. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. – К. : Каравела, 2007. – 280 с.

3. Воронкова В. Г. Розвиток туризму як соціального і культурного явища в умовах глобалізації та крос-культурної комунікації / В. Г. Воронкова // Наук, записки КУТЕП : зб. наук, праць / редкол. В.С. Пазенок (голова). – К. : КУТЕП, 2010. – Вип. 8. – С. 23 – 35. – (Серія «Філософські науки»).

4. Горський С. В. Інституалізація соціології туризму / С. В. Горський // Наук, записки КУТЕП : зб. наук, праць / редкол. В. С. Пазенок (голова). К.: КУТЕП, 2010. – № 7. – С. 70 – 78. – (Серія «Філософські науки»).

5. Держагентство з розвитку туризму України визначило напрямки розвитку туризму в умовах воєнного стану. URL: <https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/derzhagentstvo-z-rozvitku-turizmu-ukrayini-viznachilo-napriamki-rozvitku-turizmu-v-umovakh-voienno-go-stanu>.

6. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури, 2007. – 258 с.

7. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1018-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-%D1%80>

8. Корольчук М. С., Корольчук В. М., Ржевський Г. М. та ін. Практична психологія : навч. посіб. К. : Нац. торг.- екон. ун-т, 2014. 728 с.

9. Кривега Л. Д. Туризм як одна з форм соціалізації людини / Л. Д. Кривега, О. В. Головащенко // Постметодика. – 2002. – № 7 – 8 (45–46). С. 143– 146.

10. Лукашевич М. П. Соціологія туризму: проблеми становлення та інституалізації / М.П. Лукашевич // Віче. – 2008. – № 17 (230). – С. 25 – 28.

11. Маслов В. В. Культурологічний аналіз феноменів сучасного туризму / В. В. Маслов //Наук, записки КУТЕП : зб. наук, праць / редкол. В. С. Пазенок (голова). – К. : КУТЕП, 2010. – № 7. – С. 209 – 217. – (Серія «Філософські наук»).

1.2. Рахуба Є. С. Соціокультурне значення туризму / Є. С. Рахуба // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук, записки Рівненського державного гуманітарного університету. – 2010. – Вип. 6.

13. Соляник С. Ф. Туризм як соціоетичний чинник суспільного життя / С. Ф. Соляник // Наук, записки КУТЕП : зб. наук, праць / редкол. В. С. Пазенок (голова). – К. : КУТЕП, 2010. – № 7. – С. 218 – 226. – (Серія «Філософські науки»).

14. Терапія позитивним стресом: хто й навіщо започаткував пси-туризм на Кіровоградщині. URL: <https://www.kypur.net/terapiya-pozytyvnym-stresom-htojnavishho-zapochatkuvav-psy-turyzm-na-irovogradshhyni/>(дата звернення:11.12.2020).

15. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації : монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 160 с. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/160006893.pdf>.

16. Туризм в умовах війни! URL: <https://www.synevir.info/туризм-в-умовах-війни/>.

17. Хміль Ф. І. Управління персоналом: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Академвидав, 2006. – 488 с.

18. Чабан М. Психологічний туризм як засіб реабілітації воїнів АТО. Сучасні тенденції розвитку туризму: матеріали III Всеукраїнської науковопрактичної конференції, Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2015. С.131 – 133.

19. Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму: навч. посібник : К.: Знання. 2011. – 334 с. – (Вища освіта 21 століття). Гриф МОНУ (У 1/11-4223 від 26.05.11)

Додаткові

20. Бочелюк В. Організаційна психологія на підприємстві. / Віталій Бочелюк, Ольга Пучина. – К. : Скиф, 2012. – 272 с.

21. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія професійної комунікації : навч. посіб. Чернівці : Книги – ХХІ, 2010. – 528 с.

22. Психологічна служба : Підручник (2016) / [В. Г. Панок (наук. ред.), А. Г. Обухівська, В. Д. Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр. – 362 с.

23. Рульєв В. А. Управління персоналом: Навч. посіб. / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич, Т. Л. Мостенська. – К.: КОНДОР, 2012. – 324 с.

24. Савельєва В. С. Організаційна поведінка: навч. Посібник.– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.

25. Технології роботи організаційних психологів : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л. М. Карамушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 366 с.

26. Тишевська-Шапошник О. В. Соціально-комунікативні процеси у сфері туристичних послуг / О. В. Тишевська-Шапошник //Вісник ХДАК.2011. – Вин. 32. – С. 235 – 231.с.

27. Тодорова І. С. Психологія і педагогіка: навчальний посібник/ І. С.Тодорова, В. І. Павленко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. –228с.

28. Філософські нариси туризму [Текст] / [Андреєва Т. А. та ін. ; відп ред. **Пазенок В. С.**] ; Київ. ун-т туризму, економіки і права (КУТЕП) [та ін.]. – К. : [Укр. Центр духовн. культури], 2005. – 325 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Форма контролю: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Тестові завдання для визначення рівня знань студентів у балах по кожному змістовному модулю.

Психологічні ситуації та задачі.

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

напрямок підготовки – 242 Туризм

спеціалізація «Туризм»

Факультет : Туризму

ФП та ЗО

Львів – 2024 рік

Робоча програма з дисципліни «**Психологія**» для студентів за напрямом підготовки: «Туризмознавство».

Розробник:

доцент кафедри, доцент, кандидат психологічних наук Дмишко О. С.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол № 1, від «15» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри

педагогіки та психології

доцент, кандидат педагогічних наук _____

Соловйов В. Ф.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Напрямок підготовки: напрям підготовки – 242 «Туризм»	Нормативна	
Модулів – 4	Спеціальність «Туризм»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		2	
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
	3		
Тижневих годин: для <i>денної</i> форми навчання згідно графіку проходження навчальних дисциплін; для <i>заочної</i> форми навчання згідно графіку проведення сесій.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i>	Лекції	
		30 год.	
		Практичні, семінарські	
		год.	
		Лабораторні	
		30 год.	
		Самостійна робота	
60 год.			
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Психологія» є формування загальнотеоретичних знань та оволодіння психологічним інструментарієм щодо механізмів психологічних виявів особистості, соціальної групи, діяльності та спілкування; формування здатності виявляти та вирішувати психологічні проблеми, які виникають в сфері обслуговування.

Завданням навчальної дисципліни «Психологія» є озброєння студентів – майбутніх фахівців галузі туризму такими здобутками сучасної психологічної науки, які б сприяли їх професійному становленню, а також самоактуалізації та самореалізації:

- сприяти формуванню позитивних якостей особистості студента, розширенню його світогляду, впевненості та свідомості;
- озброїти студента основами психологічних знань з методології психології, категоріального і понятійного апарату, закономірностей психічних явищ;
- забезпечити спеціальну психологічну освіту майбутніх фахівців галузі туризмознавства шляхом збагачення їх знаннями про властивості особистості, закономірності її поведінки, діяльності й спілкування, особливості взаємодії з групою та управління нею;
- допомогти краще усвідомити свої якості як суб'єкта професійної діяльності;
- сприяти формуванню у студентів вмінь та навичок застосовувати отримані теоретичні знання у майбутній професійній практичній діяльності.

1.3. Вивчення курсу передбачає засвоєння студентами наступних **знань**:

- основні психологічні поняття;
- методологічні основи психології;
- характеристик особистості та їхній прояв у різних видах діяльності;
- індивідуально-психологічні якості та властивості особистості;
- психічні процеси, психічні стани, психологічні особливості особистості;
- соціальна психологія груп;

- основні закономірності міжособистісної взаємодії в групі;
- актуальні питання психологічного забезпечення туристичної галузі.

На основі цих знань у студентів повинні бути сформовані наступні **уміння:**

- розкривати зміст основних психологічних понять, давати їх визначення;
- використовувати психологічні методи дослідження;
- використовувати теорії особистості для аналізу її психологічної структури та психологічних особливостей;
- розрізняти індивідуально-психологічні та особистісні властивості особистості у цілому;
- аналізувати психічні процеси, стани та властивості особистості;
- проводити аналіз процесу міжособистісної взаємодії людини в групі;
- оволодіти методами соціально-психологічного аналізу конфліктів;
- визначати запити на психологічне забезпечення туристичної галузі.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи психології як науки та практичної галузі.

Тема 1. Предмет, завдання та методи психології.

Тема 2. Психологія особистості.

Тема 3. Індивідуально-психологічні властивості особистості як суб'єкта галузі туризму.

Змістовий модуль 2. Психічні процеси.

Тема 4. Пізнавальні процеси як психічні механізми забезпечення діяльності особистості у галузі туризму.

Тема 5. Емоційно-вольова сфера особистості.

Змістовий модуль 3. Соціально-психологічний аспект у туризмі.

Тема 6. Соціальна психологія групи.

Тема 7. Соціально-психологічні основи спілкування.

Тема 8. Психологія конфліктів, способи їх попередження та розв'язання.

Тема 9. Психологія групової діяльності.

Змістовий модуль 4. Психологічне забезпечення галузі туризму.

Тема 10. Формування професійної компетентності фахівця галузі туризму.

Тема 11. Психологічне забезпечення системи формування кадрів галузі туризму.

Тема 12. Розвиток комунікативної компетентності фахівця сфери туризму.

Тема 13. Соціально-психологічні ресурси збереження і відновлення психічного здоров'я особистості.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Вступ до психології.												
Тема 1. Предмет, завдання та методи психології.	10	2		2		6						
Тема 2. Психологія особистості.	10	2		2		6						
Тема 3. Індивідуально- психологічні властивості особистості як суб'єкта галузі туризму.	10	2		2		6						
Разом за змістовим модулем 1.	30	6		6		18						
Змістовний модуль 2. Психічні процеси.												
Тема 4. Пізнавальні процеси як психічні механізми забезпечення	17	4		4		9						

діяльності особистості у галузі туризму.													
Тема 5. Емоційно-вольова сфера особистості.	13	2		2		9							
Разом за змістовим модулем 2.	30	6		6		18							
Змістовний модуль 3. Соціально-психологічний аспект у туризмі.													
Тема 6. Соціальна психологія групи.	12	4		4		4							
Тема 7. Соціально-психологічні основи спілкування.	6	2		2		2							
Тема 8. Психологія конфліктів, способи їх попередження та розв'язання.	6	2		2		2							
Тема 9. Психологія групової діяльності.	6	2		2		2							
Разом за змістовим модулем 3.	30	10		10		10							
Змістовий модуль 4. Психологічне забезпечення галузі туризму.													
Тема 10. Формування професійної компетентності фахівця галузі туризму.	6	2		2		4							
Тема 11. Психологічне забезпечення системи формування кадрів галузі	6	2		2		2							

туризму.											
Тема 12. Розвиток комунікативної компетентності фахівця сфери туризму.	6	2		2		4					
Тема 13. Соціально-психологічні ресурси збереження і відновлення психічного здоров'я особистості.	18	2		2		4					
Разом за змістовим модулем 4.	30	8		8		14					
Разом	120	30		30		60					

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Предмет, завдання та методи психології.	2	
2.	Психологія особистості.	2	
3.	Індивідуально-психологічні властивості особистості як суб'єкта галузі туризму.	2	
4.	Пізнавальні процеси як психічні механізми забезпечення діяльності особистості у галузі туризму.	4	
5.	Емоційно-вольова сфера особистості.	2	
6.	Соціальна психологія групи.	4	
7.	Соціально-психологічні основи спілкування.	2	
8.	Психологія конфліктів, способи їх попередження та розв'язання.	2	
9.	Психологія групової діяльності.	2	
10.	Формування професійної компетентності фахівця галузі туризму.	2	
11.	Психологічне забезпечення системи формування кадрів галузі туризму.	2	
12.	Розвиток комунікативної компетентності фахівця сфери туризму.	2	
13.	Соціально-психологічні ресурси збереження і відновлення психічного здоров'я особистості.	2	

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Предмет, завдання та методи психології.	2	
2.	Психологія особистості.	2	
3.	Індивідуально-психологічні властивості особистості як суб'єкта галузі туризму.	2	
4.	Пізнавальні процеси як психічні механізми забезпечення діяльності особистості у галузі туризму.	4	
5.	Емоційно-вольова сфера особистості.	2	
6.	Соціальна психологія групи.	4	
7.	Соціально-психологічні основи спілкування.	2	
8.	Психологія конфліктів, способи їх попередження та розв'язання.	2	
9.	Психологія групової діяльності.	2	
10.	Формування професійної компетентності фахівця галузі туризму.	2	
11.	Психологічне забезпечення системи формування кадрів галузі туризму.	2	
12.	Розвиток комунікативної компетентності фахівця сфери туризму.	2	
13.	Соціально-психологічні ресурси збереження і відновлення психічного здоров'я особистості.	2	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Предмет, завдання та методи психології.	6	
2.	Психологія особистості.	6	
3.	Індивідуально-психологічні властивості особистості як суб'єкта галузі туризму.	6	
4.	Пізнавальні процеси як психічні механізми забезпечення діяльності особистості у галузі туризму.	9	
5.	Емоційно-вольова сфера особистості.	9	
6.	Соціальна психологія групи.	4	
7.	Соціально-психологічні основи спілкування.	2	
8.	Психологія конфліктів, способи їх попередження та розв'язання.	2	
9.	Психологія групової діяльності.	2	
10.	Формування професійної компетентності фахівця галузі туризму.	4	
11.	Психологічне забезпечення системи формування кадрів галузі туризму.	2	
12.	Розвиток комунікативної компетентності фахівця сфери туризму.	4	
13.	Соціально-психологічні ресурси збереження і відновлення психічного здоров'я особистості.	4	

8. Індивідуальні завдання

1. Практичне значення психології для туризму.
2. Етичні принципи діяльності практичного психолога.
3. Психологічні принципи та підходи у роботі із суб'єктами туристичної галузі.
4. Емпіричні методи дослідження.
5. Методи активного психологічного впливу.
6. Тренінг як вид психологічної допомоги.
7. Вищі психічні функції як система взаємопов'язаних довільних пізнавальних процесів.
8. Розвиток творчого мислення та уяви в процесі туристичного обслуговування.
9. Неуважність та її різновиди.
10. Творча уява та креативно-інноваційний потенціал працівників сфери туризму.
11. Когнітивний аналіз реклами туристичних послуг.
12. Емоції і потреби людей у сфері рекреації і туризму
13. Використання методу спостереження для оцінки емоційного стану користувачів туристичними послугами.
14. Види емоцій, почуттів, психічних станів особистості.
15. Характеристика волі.
16. Вольові якості особистості та їх прояв в туризмі.
17. Екстернальний та інтернальний локус контролю та його вплив на поведінку туристів.
18. Виховання волі засобами туристичного походу.
19. Задатки та здібності до професійної діяльності в сфері туристичного обслуговування.
20. Акцентуації характеру туристів.
21. Очікування та рівень домагань суб'єктів туристичної галузі.
22. Загальна схема організації професійного відбору кадрів до роботи у сфері туризму.
23. Психологічний аналіз майбутньої професійної діяльності у сфері туризму

24. Рольова структура туристичної групи.
25. Особливості прийняття групових рішень в туризмі.
26. Соціометричний метод у діагностиці міжособистісних стосунків у туристичних групах.
27. Психологічна тактика керівництва.
28. Соціальн-психологічний клімат туристичних груп та шляхи його оптимізації.
29. Спілкування як взаємодія між суб'єктами туристичної діяльності.
30. Психологічні способи впливу в процесі спілкування.
31. Підходи до визначення компетентності у спілкуванні та технологій її формування.
32. Функціональна готовність працівників сфери туризму до ефективного професійного і ділового спілкування.
33. Маніпуляції у спілкуванні.
34. Організація ефективного зворотного зв'язку у діловому спілкуванні.
35. Психологічні способи впливу на споживачів туристичних послуг в процесі спілкування.
36. Стили конфліктної поведінки людини.
37. Медіація як спосіб мирного врегулювання конфліктів.
38. Поняття про психічне здоров'я та його критерії.
39. Перша психологічна допомога особистості.
40. Збереження та відновлення психічного здоров'я засобами туризму.
Ресурсний підхід.
41. Стрес у туризмі.
42. Проблема булінгу та мобінгу в туристичній галузі.

9. Методи навчання

Лекції: проблемні і інтерактивні.

Лабораторні заняття: ділові ігри, рольові ігри, науково-дослідні обстеження, практичні роботи.

10. Методи контролю

В процесі вивчення дисципліни «Психологія» здійснюється *поточний* контроль у вигляді опитування, оцінки виконання тестових методик, участі студентів в розробці психолого-педагогічних рекомендацій.

Тематичний контроль проводиться за допомогою виконання спеціально розроблених тестів за темами кожного змістовного модуля.

Підсумковий контроль (екзамен) проводиться в усній формі за спеціально розробленими екзаменаційними білетами.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

При здачі екзамену

Поточне тестування та самостійна робота, екзамен						Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2		Змістовий модуль № 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
4	4	4	10	14	14		

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	<i>A</i>	відмінно	зараховано
82-89	<i>B</i>	добре	
74-81	<i>C</i>		
64-73	<i>D</i>	задовільно	
60-63	<i>E</i>		
35-59	<i>F_X</i>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<i>F</i>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За результатами всіх набраних балів кожному студентові виставляється кількість балів від 0 до 100, оцінка за чотирибальною національною шкалою і за шкалою ECTS.

При здачі іспиту студент отримає позитивну оцінку, якщо він набрав 18 і більше балів, в подальшому він складає іспит в усній формі за білетом, який вбирає в себе два питання і додатково набирає від 0 до 50 балів. За результатами складання іспиту виводиться підсумкова оцінка шляхом додавання отриманих балів упродовж семестру та оцінки на іспиті.

11. Методичне забезпечення

11.1. Тексти лекцій.

11.2. Плани та методичні рекомендації до лабораторних занять.

11.3. Набір психологічних тестів та методики.

11.4. Теми для самостійної роботи.

Рекомендовані джерела

Основні

1. Ануфрієва, Н. М. Соціальна психологія : навч. посібник / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. – Київ : Каравела, 2016. – 370 с.

2. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. – К. : Каравела, 2007. – 280 с.

3. Воронкова В. Г. Розвиток туризму як соціального і культурного явища в умовах глобалізації та крос-культурної комунікації / В. Г. Воронкова // Наук, записки КУТЕП : зб. наук, праць / редкол. В.С. Пазенок (голова). – К. : КУТЕП, 2010. – Вип. 8. – С. 23 – 35. – (Серія «Філософські науки»).

4. Горський С. В. Інституалізація соціології туризму / С. В. Горський // Наук, записки КУТЕП : зб. наук, праць / редкол. В. С. Пазенок (голова). К.: КУТЕП, 2010. – № 7. – С. 70 – 78. – (Серія «Філософські науки»).

5. Держагентство з розвитку туризму України визначило напрямки розвитку туризму в умовах воєнного стану. URL: <https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/derzhagentstvo-z-rozvitku-turizmu-ukrayini-viznachilo-napriamki-rozvitku-turizmu-v-umovakh-voienного-stanu>.

6. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: вступ у спеціальність. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури, 2007. – 258 с.

7. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1018-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-%D1%80>

8. Корольчук М. С., Корольчук В. М., Ржевський Г. М. та ін. Практична психологія : навч. посіб. К. : Нац. торг.- екон. ун-т, 2014. 728 с.
9. Кривега Л. Д. Туризм як одна з форм соціалізації людини / Л. Д. Кривега, О. В. Головащенко // Постметодика. – 2002. – № 7 – 8 (45–46). С. 143– 146.
10. Лукашевич М. П. Соціологія туризму: проблеми становлення та інституалізації / М.П. Лукашевич // Віче. – 2008. – № 17 (230). – С. 25 – 28.
11. Маслов В. В. Культурологічний аналіз феноменів сучасного туризму / В. В. Маслов //Наук, записки КУТЕП : зб. наук, праць / редкол. В. С. Пазенок (голова). – К. : КУТЕП, 2010. – № 7. – С. 209 – 217. – (Серія «Філософські наук»).
- 1.2. Рахуба Є. С. Соціокультурне значення туризму / Є. С. Рахуба // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук, записки Рівненського державного гуманітарного університету. – 2010. – Вип. 6.
13. Соляник С. Ф. Туризм як соціоетичний чинник суспільного життя / С. Ф. Соляник // Наук, записки КУТЕП : зб. наук, праць / редкол. В. С. Пазенок (голова). – К. : КУТЕП, 2010. – № 7. – С. 218 – 226. – (Серія «Філософські науки»).
14. Терапія позитивним стресом: хто й навіщо започаткував пси-туризм на Кіровоградщині. URL: <https://www.kypur.net/terapiya-pozytyvnym-stresom-htojnavishho-zapochatkuvav-psy-turyzm-na-irovogradshhyni/>(дата звернення:11.12.2020).
15. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації : монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 160 с. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/160006893.pdf>.
16. Туризм в умовах війни! URL: <https://www.synevir.info/туризм-в-умовах-війни/>.
17. Хміль Ф. І. Управління персоналом: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Академвидав, 2006. – 488 с.
18. Чабан М. Психологічний туризм як засіб реабілітації воїнів АТО. Сучасні тенденції розвитку туризму: матеріали III Всеукраїнської

науковопрактичної конференції, Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2015. С.131 – 133.

19. Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму: навч. посібник : К.: Знання. 2011. – 334 с. – (Вища освіта 21 століття). Гриф МОНУ (У 1/11-4223 від 26.05.11)

Додаткові

20. Бочелюк В. Організаційна психологія на підприємстві. / Віталій Бочелюк, Ольга Пучина. – К. : Скиф, 2012. – 272 с.

21. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія професійної комунікації : навч. посіб. Чернівці : Книги – ХХІ, 2010. – 528 с.

22. Психологічна служба : Підручник (2016) / [В. Г. Панок (наук. ред.), А. Г. Обухівська, В. Д. Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр. – 362 с.

23. Рутьєв В. А. Управління персоналом: Навч. посіб. / В. А. Рутьєв, С. О. Гуткевич, Т. Л. Мостенська. – К.: КОНДОР, 2012. – 324 с.

24. Савельєва В. С. Організаційна поведінка: навч. Посібник.– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.

25. Технології роботи організаційних психологів : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л. М. Карамушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 366 с.

26. Тишевська-Шапошник О. В. Соціально-комунікативні процеси у сфері туристичних послуг / О. В. Тишевська-Шапошник //Вісник ХДАК.2011. – Вин. 32. – С. 235 – 231.с.

27. Тодорова І. С. Психологія і педагогіка: навчальний посібник/ І. С.Тодорова, В. І. Павленко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. –228с.

28. Філософські нариси туризму [Текст] / [Андрєєва Т. А. та ін. ; відп ред. Пазенок В. С.] ; Київ. ун-т туризму, економіки і права (КУТЕП) [та ін.]. – К. : [Укр. Центр духовн. культури], 2005. – 325 с.